

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Cazes, Marie

Title: Suomalaisten populistien matka maaseudun puolustajista nationalisteiksi

Year: 2024

Version: Published version

Copyright: © Cazes

Rights: CC BY-ND 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/>

Please cite the original version:

Cazes, M. (2024, 12.8.2024). Suomalaisten populistien matka maaseudun puolustajista nationalisteiksi. MustRead. <https://www.mustread.fi/artikkelit/suomalaisten-populistien-matka-maaseudun-puolustajista-nationalisteiksi/>

AKATEMIA, POLITIIKKA, POPULISMI, PUOLUEET

Suomalaisten populistien matka maaseudun puolustajista nationalisteiksi

Suomen populistipuolueiden identiteetin merkittävimmät tukipilarit ovat maalaisuus, nationalismi, antielitismi ja perinteiset sukupuoliroolit. Vuosikymmenten saatossa identiteetti on kuitenkin sopeutunut ympäröivän yhteiskunnan muutokseen, Jyväskylän yliopistossa väitellyt Marie Cazes kirjoittaa. VAPAA LUKUOIKEUS

Marie Cazes Jyväskylän yliopisto 12.8.2024 7:09

Marie Cazes: "Suomalaiset populistiset puolueet rakentavat identiteettiään kahtiajakoihin perustuvien diskurssien avulla. Poliittisen puheen perustava kahtiajako koostuu "meistä" ja "muista". Kumpaisenkin ryhmän merkitys vaihtelee kontekstin ja teemojen mukaisesti."

Johtopäätökset perustuvat [väitöstutkimukseeni](#) siitä, miten populistinen identiteetti kehittyi Suomessa vuosien 1959 ja 2019 välillä suhteessa maan historialliseen, poliittiseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen muutokseen. Tutkimus keskittyy kolmen populistipuolueen historiaan: Suomen Maaseudun Puolue (SMP), Perussuomalaiset (PS) ja Sininen tulevaisuus (ST).

Tutkimuksen kaksi avainkäsitettä ovat populismi ja identiteetti.

Populismi on tyypillisesti vastakkainasettelua kahden antagonistisen ryhmän välillä: me / kansa ja muut / eliitit. Perusjako sekoittuu erilaisiin ideologioihin ja teemoihin, jotka näkyvät erilaisissa populismin diskursseissa. Esimerkiksi

äärioikeistolaisen populismin pääkomponenttina on nativismi, eli että valtion tulisi olla vain alkuperäisen väestöryhmän asuttama.

Identiteetti puolestaan on pyrkimystä erottautua muista poliittisista liikkeistä. Identiteetti on usean eri osatekijän summa. Puolueen tasolla se tarkoittaa pyrkimystä erottautua muista puolueista ja oman tunnistettavan identiteetin rakentumista pääasiallisesti poliittisen diskurssin kautta.

Katson maalaismaisemaa

Suomalaisen populismin historian avaintema on maaseudun ja maatalouden merkitys. Aihe on tärkeä kaikissa Pohjoismaissa, joissa maanviljelijämyytti on ollut merkittävä osa oman identiteetin rakentamista.

Maalaisuuden rooli oli erityisen keskeinen SMP:n edeltäjälle, Suomen pientalonpoikien puolueelle (SPP). Jo nimen vanhanaikaisella retoriikalla puolue halusi puolustaa perinteistä maaseutua.

Kun Maalaisliitto muutti nimensä 1960-luvulla Keskustapuolueeksi, SPP reagoi vaihtamalla nimensä SMP:ksi. Tämä oli keino laajentaa omaa identiteettiä ja erottautua muista puolueista. SMP kun puolusti äänestäjäryhmää, jonka ytimenä olivat modernisaation ja maatalousuudistusten myötä asemaansa menettäneet pienviljelijät.

Myös nykyisten Perussuomalaisten retoriikassa maaseutu on mukana, mutta se liittyy enimmäkseen kansallisromanttisiin ja kansallismielisiin ihanteisiin.

Pojat kansan urhokkaan

Toinen populismin keskeinen vaikutin on kansallinen identiteetti. Se on suoraan yhteydessä kansallismielisyyteen ja samalla olennainen osa äärioikeistolaista populismia.

Kansallismielisyys löytyy jo SMP:n ohjelmista, mutta puolueen retoriikassa se ei kuitenkaan tullut erikseen määritellyksi.

Perussuomalaisten ohjelmissa aihe nousi esiin heti puolueen perustamisen jälkeen mutta aluksi vain sivuteemana. 2010-luvun lopulta lähtien puolue on määritellyt suomalaista identiteettiä erityisesti suhteessa kieleen ja kulttuuriin, samalla kun maahanmuutto on tullut tärkeäksi kansallisen identiteetin puolustamisessa ja puolueen identiteetin rakentamisessa.

Kenen joukossa seisot

Suomalaiset populistiset puolueet ovat asemoituneet perinteisten poliittisten jakolinjojen ulkopuolelle voimakkaalla vasemmiston ja keskustan vastaisella puheella.

Jo SMP väitti olevansa ”ei vasemmalla eikä oikealla” ja loi oman identiteettinsä näiden kahden ääripään välille. Samalla puolue vastusti kaikkia ”vanhojaja puolueita”. Vastaava strategia on ollut käytössä myös perussuomalaisten ja Sinisen tulevaisuuden identiteetin rakentamisessa.

Populistiset puolueet eivät yleensä itse myönnä olevansa populistisia, mutta niin SMP kuin PS ovat käyttäneet sitä retoriikassaan. Jakautumisensa jälkeen vuonna 2017 PS yrittivät tehdä hajurakoa populismiväitteisiin konkretisoidakseen eron entiseen johtajaansa **Timo Soiniin**. Samaan aikaan Sininen Tulevaisuus yritti omaksua joitakin elementtejä vanhasta SMP:stä ja 1990-luvun alkuperäisestä perussuomalaisuudesta.

Miesten asialla

Sukupuoliroolit ovat tuorein merkittävä elementti populististen puolueiden identiteetin luomisessa.

Tutkimukset sukupuolikysymyksestä populismin yhteydessä ovat melko tuoreita, mutta aihe on olennainen ymmärtääksemme puolueiden kannattamaa visiota yhteiskunnasta. Sukupuoli kattaa tässä yhteydessä niin sukupuolten väliset suhteet yhteiskunnassa kuin perheeseen ja seksuaalivähemmistöihin liittyvät kysymykset.

Näitä kysymyksiä ei ole tutkittu SMP:n kohdalla, vaikka historiasta löytyy useita mielenkiintoisia näkemyksensä esimerkiksi äitien asemasta yhteiskunnassa, mikä tuo vivahteita puolueen perinteisiin sukupuolirooleihin.

Suomalaisen populismin kolme aikakautta

1. Ensimmäinen ajoittuu SMP:n alkuvaiheisiin 1960-luvulta 1980-luvulle. Puolue otti tuolloin maalaisuuden puolustamisen identiteettinsä ytimeen vastustamalla erityisesti Keskustapuoluetta ja Kekkosta.
SMP omaksui identiteetikseen maaseudun ja perinteisen kansan puolustamisen. Se otti poliittiseen käyttöön elementtejä maatalouteen ja perinteiseen maatalouskulttuuriin liittyvästä ideologiasta ja perinteestä kuten asumisreformit, pientilallisten puolustamisen ja perinteiset maanviljelytavat.
2. Toinen jakso on 1990-luvun ja 2000-luvun alun välillä, jolloin SMP ja PS olivat identiteeteiltään hyvin lähellä toisiaan.
Maaseutukeskeisyyden sijaan kiinnostuksen kohde alkoi vaihtua kaupunkien periferiaan, ja puolueet yrittivät asemoida itsensä enemmän anti-eliittipuolueeksi.
Vaikka PS onkin ottanut uudelleen käyttöön joitain maaseutuaiheita, maaseudun puolustaminen ei enää toimi kannattajien identiteetin perustana. Poliittisen identiteetin ytimenä on vastustaa eliittiä ja kyseenalaistaa vallitseva järjestys – mutta myös puolustaa työväenluokkaa ja kaupunkien reuna-alueita.
3. 2010-luvulta lähtien on havaittavissa kolmas ajanjakso. PS-identiteetissä tapahtui murros nationalismiin liittyvän voimakkaan nousun myötä. Puolue perustaa identiteettinsä nativismiin ja nationalismiin mutta korostaa samalla maaseutukysymyksiä, joita aiemmin käytettiin yhteisen perinnön osoittamiseen SMP:n kanssa. 2020-luvulla myös sukupuolikysymykset ovat saaneet entistä enemmän merkitystä.

PS:n kansallinen identiteetti rakentuu maahanmuuttoaiheiden, erottelun ja luokittelun diskurssin kautta. Näissä erotetaan kaksi ryhmää: yhtäältä Suomen väestö ja toisaalta maahanmuuttajat tai maahanmuuttajataustaiset henkilöt.

Erottelun logiikka näiden kahden ryhmän välillä korostuu yhä enemmän puolueen teksteissä. Kahtiajako on voimistunut puolueen radikaalin siiven vaikutuksesta erityisesti **Jussi Halla-ahon** puheenjohtajavalinnan myötä vuonna 2017.

Nationalismi vaikuttaa myös muihin yhteiskunnallisiin teemoihin erityisesti maaseutukysymyksissä, joissa kansallisromantiikan rakentama mielikuva on yhä läsnä. Sukupuolikysymyksissä taas käytetään femonationalismia maahanmuuton ja monikulttuurisuuden kritisoimiseen.

Perussuomalaiset pitävät kiinni perinteisestä perhekäsityksestä ja sukupuoliroolituksesta. Puolue on myös kehittänyt diskurssin, joka huomioi miesten ja poikien kohtaamat ongelmat, mutta ei koskaan tyttöjen ja naisten kohtaamia ongelmia. Tämä maskuliininen kanta on tapa erottautua muista puolueista.

Viime aikoina myös tyttöjen ja naisten oikeuksien puolustaminen on kuitenkin noussut esiin, koska populistisen käsityksen mukaan maahanmuutto uhkaa niitä.

Jako meihin ja muihin

Suomalaiset populistiset puolueet rakentavat identiteettiään kahtiajakoihin perustuvien diskurssien avulla. Identiteetti muuttuu ja sopeutuu poliittiseen ja yhteiskunnalliseen kontekstiin.

Poliittisen puheen perustava kahtiajako koostuu ”meistä” ja ”muista”. Kumpaisenkin ryhmän merkitys vaihtelee kontekstin ja teemojen mukaisesti.

Omat tutkimukseni vahvistavat aiempia tutkimustuloksia, jotka korostavat perussuomalaisten nationalistista suuntausta. Tämä on näkyvässä niin puolueen virallisen diskurssin rakentamassa identiteetissä kuin yksittäisten puolueen jäsenten puheissa.

Tutkimus myös osoittaa, että populistipuolueille populismi ei ole pelkästään diskurssi tai ideologia. Se on identiteetin rakentamista, joka kestää ja vahvistuu ajan myötä.

Suomen populistipuolueiden identiteetti koostuu useista eri teemoista, joista maalaisuus, nationalismi, poliittinen identiteetti ja sukupuolikysymykset ovat merkittävässä roolissa. Puolueet rakentavat identiteettiään diskurssin kautta. Vuosikymmenten myötä identiteetti sopeutuu toimintaympäristön muutoksiin, jolloin myös identiteetin elementtien merkitys muuttuu.

Marie Cazes

Marie Cazes on opiskellut Suomen kieltä ja kulttuuria Pohjoismaiden laitoksessa Caenin yliopistossa Ranskassa. Hänen politiikan väitöskirjansa hyväksyttiin Jyväskylän yliopistossa keväällä 2024.

Tämän sisällön mahdollistaa Jyväskylän yliopisto.
Journalistinen päätösvalta on MustReadin toimituksella.

Tämä artikkeli on julkaistu Creative Commons CC BY-ND 4.0 -lisenssillä.

Tutustu muihin vapaan lukuoikeuden Akatemia-artikkeleihin

Piditkö artikkelista?

**REKISTERÖIDY JA KOKEILE MUSTREADIA
14 PÄIVÄÄ MAKSUTTA**

Keskustelu

Tätä juttua ei ole vielä kommentoitu.

© Toinen Aatos 2024